

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΛΑΝΕΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΚΡΕΚΑ

Εισαγγελέως

Ήμουν τότε, έδω και τριανταέξι χρόνια, νέος ακόμη δικηγόρος, ποτισμένος με όλες τις ώριμες και υψηλές ιδέες για το δικηγορικό λειτούργημα. Δεν υπήρχε για μένα ιδανικότερος αγών από τον αγώνα για την επικράτηση του Δικαίου, για την υπερασπίσι του κατηγορουμένου και πρό παντός του άθωου κατηγορουμένου.

Ή σκέψις ότι ήτο ένδεχόμενον να καταδικασθῆ ἕνας άθώος, με έτρόμαζε κυριολεκτικά, ή δέ πεποίθησις μου στην άθωότητα του κατηγορουμένου πελάτου μου, με ώπλιζε με ιδιαίτερες, εξαιρετικές δυνάμεις, άγνωστες και σε μένα τον ίδιο μερικές φορές. Τοῦτο δέν είναι περίεργο διότι έχει παρατηρηθῆ ότι ο άνθρωπος περικλείει μέσα του μυστηριώδεις άκαταγώνιστες δυνάμεις, που όταν εκδηλώνονται για το άγαθό και το δίκαιο κάνουν θαύματα, ένῳ αντίθετα όταν εξυπηρετούν το κακό προκαλούν άληθινές συμφορές.

Με τίς ιδέες και τίς σκέψεις αυτές επηρεασμένος, δέχθηκα ένα πρωινό στο δικηγορικό μου γραφείο ένα γνωστό μου πελάτη, που θα σάς τον παρουσιάσω με τον γνωστόν... άγνωστον «x», για το άσκανδάλιστον. Τον κατηγορούσαν, όπως μου είπε, έντελώς άδικα για ζωοκλοπή, ότι τάχα είχε κλέψει τρεις προβατίνες από ένα γειτονικό χωριό. Μου έβεβαίωνε με τον πιό κατηγορηματικό τρόπο ότι ήταν άθώος, ότι αυτός το πρωί της ήμέρας εκείνης (Κυριακής), που είχε γίνει ή κλοπή, ήταν στην εκκλησία του χωριού του, όπως ήμπορούσαν να το βεβαιώσουν πολλοί χωριανοί του, και ότι αυτοί που τον ένοχοποιούσαν, οί δύο ιδιοκτήται (άδελφοί) των προβάτων και ο τσομπάνος των, τον είχαν παραγνώρισει.

Τόν καθησύχασα όσο ήμπορούσα, του είπα ότι θα μελετούσα τη δικογραφία, εκράτησα δέ και σημείωσι για τους μάρτυρας υπερασπίσεως (περί τους δέκα), που θα καλούσαμε στο δικαστήριο, διότι ή δίκη είχε όρισθῆ.

Όταν κατόπιν εδιάβασα τη δικογραφία, είδα ότι ή θέσις του άνωτέρω πελάτου μου ήταν πολύ δύσκολη. Οί μάρτυρες κατηγορίας έβεβαίωναν ότι τον είδαν από απόστασι εκατό περίπου μέτρων, στην άπέναντι μεριά ενός ρέματος, που ήταν αρκετά βαθύ και δύσβατο, να οδηγῆ τις τρεις προβατίνες επί ένα διάστημα σε άνοικτό χώρο, (ξέφωτο) και έπειτα να χάνεται στο παρακείμενο δάσος, και ότι τον άνεγνώρισαν πολύ καλά. Παρ' όλα ταῦτα ο πελάτης μου επέμενε να υποστηρίξη, πιό έντονα μάλιστα, ότι είναι έντελώς άθώος και ότι παραγνώρισαν οί μάρτυρες που τον κατηγορούσαν. Ή έπιμονή του για την άθωότητά του ήταν τόση, που έκαμαν και έμένα να πιστεύσω ότι ήταν άθώος, και ότι θα έπρεπε να καταβάλω κάθε προσπάθεια για να άποτραπή μία δικαστική πλάνη.

Κατά την ήμέρα της δίκης έγινε πραγματική μάχη μεταξύ έμου, ως συνηγόρου του κατηγορουμένου, και του υπερασπιστού της πολιτικής άγωγῆς, του άειμνήστου πλέον δικηγόρου Α.Κ., που ήτο εξαιρετος ποινικολόγος και έκ των κορυφαίων δικηγόρων των Τρικάλων. Αί καταθέσεις των μαρτύρων κατηγορίας, και ένώπιον του δικαστηρίου, ήταν συντριπτικές για τον πελάτην μου, ένῳ οί μάρτυρες της υπερασπίσεως έβεβαίωναν κατηγορηματικώς ότι οὔτος εύρίσκετο στην εκκλησία μαζί τους κατά την ώρα της πράξεως. Ή άπολογία του κατηγορουμένου, ο οποίος, σημειωτέον, έγνώριζε έλάχιστα γράμματα, ήταν πολύ καλή και παρουσίαζε άνθρωπο που άγωνίζεται για την άθωότητά του, γεμάτη συγκίνηση και πειστικότητα.

Έπηκολούθησε ή άγόρευσις του συνηγόρου της πολιτικής άγωγῆς, ή όποία άγόρευσις ήταν συντριπτική για τον κατηγορούμενον, άληθινός καταπέλτης για την έννοχήν του. Έπειτα ήλθεν ή δική μου σειρά, ως υπερασπιστού του κατηγορουμένου.

Ή έδραία πεποίθησις μου στην άθωότητά του, καθώς και ή αντίληψις ότι ή τυχόν καταδίκη του θα άποτελούσε κλασσικόν παράδειγμα δικαστικής πλάνης, συνετέλεσαν ώστε ή άγόρευσις μου, γεμάτη πάθος και φλόγα, τη φλόγα της πίστεως στο δίκαιο και την άθωότητα του κατηγορουμένου πελάτου μου, να είναι μία από τις καλλίτερες στη ζωή μου, ως δικηγόρου, αλλά και ως εισαγγελέως κατόπιν. Έκτός άλλων, έτόνισα πόσον είναι άτελείς αί αισθήσεις του ανθρώπου και πως είναι πολύ εύκολο να πλανηθῆ κανείς στην άναγνώρισι ενός άτομου και από μικρή άπόστασι, ακόμη και όλίγων βημάτων και να το εκλάβη για κάποιον γνωστόν του, τον όποιον και να χαιρετήση με το όνομά του, για να διαψευσθῆ όμως εύθυσ άμέσως μόλις τον άντικρύση ή τον πλησιάση περισσότερο. Τέλος έπεσήμανα τις τρομακτικές συνέπειες από μία δικαστική πλάνη, από μία άδικη καταδίκη ενός άθώου, όπως ο πελάτης μου, για τον όποιον διεκήρυξα ότι είναι άθώος και πρέπει να άπαλλαγῆ. Ή άγόρευσις μου έκαμε εξαιρετική έντύπωση στο δικαστήριο, όπως έγινε αντίληπτό. Έπειτα από διάσκεψι μισῆς περίπου ώρας, στην αίθουσα διασκέψεων, ο προεδρεύων του δικαστηρίου άπήγγειλε την άπόφασι, με την όποιαν άπηλλάσσετο ο κατηγορούμενος διότι, κατά τη χαρακτηριστική φρασεολογία του προέδρου, «το δικαστήριον έχει έλαχίστας τινας άμφιβολίας, τάς όποιάς έρμηνεύει υπέρ του κατηγορουμένου».

Ή ίκανοποίησις μου, για το άποτέλεσμα της δίκης εκείνης, ήταν άπερίγραπτη και τοῦτο κυρίως διότι είχα συνετέλεσει και εγώ να άποτραπή μία δικαστική πλάνη, όπως τουλάχιστον μέχρι της στιγμῆς εκείνης έπίστευα.

Γεμάτος από τά συναισθήματα αυτά, άπεχώρησα από την αίθουσα του δικαστηρίου μαζί με τον πελάτην μου. Καθώς κατεβαίναμε στη σκάλα, (διότι ή αίθουσα του δικαστηρίου ήταν εις τον επάνω όροφο), ο πελάτης μου μου εξέφραζε, με τά πιό θερμά λόγια, τις ευχαριστίες του και τη εύγνωμοσύνη του για την άπαλλαγῆν του.

Συγχρόνως μου προσέφερε και άλλες 250 δραχμές, επί πλέον των 500 δραχμών που είχα λάβει και που άποτελούσαν πολύ καλή άμοιβή την εποχή εκείνη, για ύπόθεσι πλημμελήματος. Τοῦ άπήντησα ότι δέν χρειαζέτο άλλη άμοιβή, όσο δέ για τις ευχαριστίες του και την εύγνωμοσύνη του, του είπα ότι δέν έκαμα τίποτε περισσότερο από το καθήκον μου και ότι θεωρώ τον εαυτό μου εύτυχη διότι συνετέλεσα, με όσες είχα δυνάμεις, να άποτραπή μία δικαστική πλάνη και να μην καταδικασθῆ ἕνας άθώος. Όποτε με κατάπληξι τον άκούω να μου λέγη: «Αϊ, όχι και τόσο άθώος κύρ' Θόδωρε».

— «Τί είπες;» του λέγω, ένῳ μέσα μου έννοιωθα ξαφνικά να με πλημμυρίζη ένα άσυγκράτητο πάθος όργῆς και άποστροφῆς.

— «Όστε τις εκλεψες τις προβατίνες και με έβεβαίωνες ότι ήσουν άθώος;».

— «Έλα τώρα κύρ' Θόδωρε» μου λέγει, «μην κάνεις έτσι, πάρε και τις 250 δραχμές».

— «Πήγαινε, φύγε από κοντά μου» του άπαντώ, «δέν θέλω να σε ξαναϊδῶ».

— «Τί ήθελες να κάνω κύρ' Θόδωρε», μου δικαιολογήθηκε, «να σ' πῶ ότι τις εκλεψα τις προβατίνες; Αϊ, τότε δέν θα με υποστήριζες όπως με υποστήριζες».

Το έπιχείρημά του ήταν πολύ όρθό, άκαταγώνιστο.

Διότι πραγματικά, αν δέν έπίστευα στην άθωότητά του, θα μου ήταν αδύνατο να τον υποστηρίξω όπως τον υπεστήριξα. Ή πεποίθησι που μου είχε δημιουργῆσει πως ήταν άθώος, ήταν εκείνη που με έκανε να τον υπερασπι-

σθῶ μὲ ὄλη τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς μου, ὥστε νὰ ἐπιτύχω τὴν ἀπαλλαγὴ του. Εἶχα βέβαια ὑπ' ὄψιν μου ὅτι, ἂν σὲ μιὰ ὑπόθεσι ἀστικής φύσεως, ὁ πελάτης ὀφείλῃ νὰ ἀποκαλύπτῃ ὄλη τὴν ἀλήθεια στὸν δικηγόρο του, γιὰ τὴν καλλίτερη διεξαγωγὴ τῆς, σὲ μιὰ ὅμως ποινικὴ ὑπόθεσι δὲν πρέπει νὰ γίνεταί τὸ ἴδιο. Στὴν ποινικὴ ὑπόθεσι εἶναι προτιμότερο, σύμφωνα μὲ τὰ ὅσα δέχεται ἡ Δικαστικὴ Ψυχολογία, νὰ πιστεύῃ ὁ συνήγορος στὴν ἀθωότητά του κατηγορουμένου πελάτου του, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἀμφιβάλλῃ γιὰ τὴν ἐνοχὴ του, διότι τότε ἡ ὑπεράσπισι θὰ εἶναι θερμὴ καὶ πειστικὴ.

Δὲν ἐφαντάστηκα ὅμως ὅτι τὸ δίδαγμα αὐτὸ τῆς Δικαστικῆς ψυχολογίας, θὰ μοῦ τὸ ὑπενθύμιζε καὶ μάλιστα κατὰ τρόπο τόσο χαρακτηριστικὸ, ἕνας ἀφελῆς, ὅπως τὸν ἐνόμιζα, χωρικός πελάτης μου, ποῦ ἀποδείχθηκε ὡστόσο τετραπέρατος.

Γι' αὐτὸ καὶ ἀναγκάστηκα νὰ τοῦ εἶπω ὅτι εἶχε δίκιο νὰ μοῦ κρύψῃ τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ νὰ προσέξῃ στὸ μέλλον, διότι οὔτε ἐγὼ πλέον θὰ ἐπίστευα εὐκολὰ στὴν ἀθωότητά του, οὔτε καὶ οἱ δικασταὶ θὰ ἔδιδαν πίστι στὰ λόγια μου, ὅπως ἐφάνηκε καθαρὰ κατὰ τὴ δίκη. Τὸ τελευταῖο μάλιστα τοῦτο μοῦ τὸ ἀπεκάλυψε τὴν ἄλλη ἡμέρα ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου, ὁ ἐξαίρετος δικαστὴς καὶ ἄνθρωπος Ε.Π. ὁ ὁποῖος, σὲ συνάντησί μας, στὸ δρόμο, μοῦ εἶπε, ἀφ' οὗ χαιρετηθήκαμε: «Ξεύρεις Θεοδωράκη ἐκείνον τόν... x ποῦ κατηγορεῖτο γιὰ ζωοκλοπή, τὸν ἀπαλλάξαμε διότι πιστέψαμε ἐσένα. Ἦτο τόσο εἰλικρινὴς καὶ θερμὴ ἡ ἀγόρευσίς σου, ποῦ στὸ τέλος μᾶς ἔκαμες νὰ διστάσωμε γιὰ τὴν ἐνοχὴ του».

— «Ναί, κύριε πρόεδρε» τοῦ λέγω, «ἦτο εἰλικρινὴς ἡ ἀγόρευσίς μου, διότι ἐπίστευα στὴν ἀθωότητά του πελάτου μου», χωρὶς, βέβαια, νὰ τοῦ ἀποκαλύψω καὶ τὴ συνέχεια.

Ἡ ἀποκάλυψι τῆς συνέχειας ἐγίνε πρὸ τριῶν ἐτῶν, σὲ μιὰ συνάντησί μας σὲ φιλικὸ σπίτι, ὅταν, μεταξὺ ἄλλων δικαστικῶν ἀνεκδότων, διηγήθηκα καὶ τὸ ἀνωτέρω περιστατικόν. Ἐγέλασαν ὅλοι μὲ τὴν καρδιά τους καὶ περισσότερο ὁ ἀγαπητὸς προεδρεύων στὴ δίκη ἐκείνη, συναξιούχος πλέον ἀνώτερος δικαστικὸς, γιὰ τὸ πάθημα καὶ τῶν δυὸ μας, ποῦ μᾶς ἐγέλασε ἕνας ἀπλοϊκὸς χωρικός, ὅπως τὸν ἐνομίσαμε. Ὡραῖα πράγματι περίπτωσι δικαστικῆς πλάνης! Ἡ μήπως ἔχετε ἀντίρρηση;

ΖΗΣΗΣ Γ. ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

Γεννήθηκε τὴν 9 Σεπτέμβρη 1906 στὸ χωριὸ Κρηνίτσα-Τρικάλων Θεσσαλίας. Ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα στὸ δημοτικὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ του καὶ τοῦ Παλαιοπύργου (Ζαβλαντιῶν). Κατόπιν φοίτησε στὸ Β' Ἑλληνικὸ Σχολεῖον Τρικάλων (τῆς Ἁγίας Ἐπισκέψεως) καὶ στὸ Γυμνάσιο τῆς ἰδίας πόλεως. Φοίτησε δυὸ χρόνια στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἔπειτα στὴ Νομικὴ τῆς ὁποίας ἔλαβε δίπλωμα καὶ ἀκολούθως τὴν ἀδεία τοῦ δικηγορεῖν χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ δικηγορήσῃ. Ὑπῆρξε ὡς νέος στὴν Ἀστυνομία Πόλεων ἀπὸ τὴν ὁποία ἔφυγε τὸ 1939. Ἐγράψε τὸ δράμα «Ἐωσφόρος» (Α' ἐκδόση 1948, Β' 1950). Καὶ ἔχει ἀνέκδοτο «Ἐρμηνευτικὸ καὶ Κοινωνικὸ Λεξικόν» τὸ ὁποῖο ἄρχισε τὸ Μάρτη 1942 καὶ τὸ τελείωσε. Ἐπίσης ἔχει καὶ ἄλλα ἔργα γιὰ ἐκδόση. Ἐγράψε σὲ διάφορα Περιοδικὰ πολλές μελέτες καὶ σὲ Λεξικά πολλά ἄρθρα.

ΟΥΪΛΙΑΜ ΜΑΡΤΙΝ ΛΗΚ

Ὁ Ἄγγλος Λήκ ἦταν ἄνθρωπος μὲ ἀξιοσημείωτη δραστηριότητα τὴν ὁποία ἀνέπτυξε στὴν Τουρκία, ἐπίσης στὴν τουρκοκρατούμενη Ἑλλάδα καὶ τὴν Αἴγυπτο καὶ ἄλλες χῶρες κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18^{ου} καθὼς καὶ τὸν περασμένο αἰῶνα. Στρατιωτικὸς, νομισματολόγος, τοπογράφος καὶ συγγραφεὴς γεννήθηκε τὸ 1777 στὸ Λονδίνο καὶ πέθανε τὸ 1860.

Ὅταν ἐγίνε ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ εἶχε σταλῆ στὶς Ἀντίλλες ὅπου ἔμεινε 4 ἔτη.

Τὸ 1799 πῆγε στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ τὴ διοργάνωση τοῦ πυροβολικοῦ καὶ νὰ διδάξῃ στοὺς Τούρκους τὴ χρῆση τοῦ ὄπλου αὐτοῦ ποῦ ἰδίως τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἦταν ἀποφασιστικῆς σημασίας καὶ μάλιστα ὁ Μέγας Ναπολέων ἔκανε μεγάλη χρῆση αὐτοῦ.

Ὁ Λήκ ἐπίσης πῆγε στὴ Μικρὰ Ἀσία. Τὸ 1800 πέρασε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, πῆγε κατόπιν στὴν Αἴγυπτο, Κύπρο, Ἰόπη, Συρία καὶ Παλαιστίνη. Τὸ 1803 πέρασε τὴν ἔρημο. Ἐφθασε μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ἄνω Νείλου. Τὸ 1802 ἐπισκέφθηκε τὴν Ἀθήνα καὶ ἐπὶ μερικὸς μῆνες ἐξήτασε τὴν περιοχὴ. Ἐπειτα μὲ τὸ πλοῖο «Μέντωρ» στὸ ὁποῖο εἶχαν καὶ τὰ λάφυρα τοῦ Ἐλγίνου ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη ἔφυγε ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ. Ἀλλὰ ἔχασε στὸ ναυάγιο πρὸς τὰ Κύθηρα τὶς σημειώσεις του γιὰ τὴν Αἴγυπτο. Ὁ Λήκ ὅμως ἔσωσε ἀρκετὸ ὑλικὸ καὶ μπόρεσε νὰ συντάξῃ τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτες γι' αὐτὴ τὴ χώρα. Τὸ 1804 ὁ Λήκ ἔλαβε διαταγὴ νὰ ἐ-